

Struktura ramowego programu szkolenia

Dokument przed redakcją i korektą językową

Tytuł programu

Ramowy program szkolenia w zakresie wspomagania szkół w rozwoju kompetencji uczniów „Porozumiewanie się w językach obcych”

Kompetencja kluczowa i etap edukacyjny

Porozumiewanie się w językach obcych - IV etap edukacyjny

Opis kompetencji

Porozumiewanie się w językach obcych jest jedną z ośmiu kompetencji kluczowych, które w zaleceniach Parlamentu Europejskiego i Rady Europy¹ zostały wskazane jako niezbędne do wyrównywania szans społecznych i możliwości zawodowych. Rozwijanie tej kompetencji może odbywać się w ramach lekcji języków obcych oraz innych zajęciach prowadzonych w szkole.

„Porozumiewanie się w obcych językach opiera się w znacznej mierze na tych samych wymiarach umiejętności, co porozumiewanie się w języku ojczystym – na zdolności do rozumienia, wyrażania i interpretowania pojęć, myśli, uczuć, faktów i opinii w mowie i piśmie (rozumienie ze słuchu, mówienie, czytanie i pisanie) w odpowiednim zakresie kontekstów społecznych i kulturalnych (w edukacji i szkoleniu, pracy, domu i czasie wolnym) w zależności od chęci lub potrzeb danej osoby. Porozumiewanie się w obcych

¹ Zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie

językach wymaga również takich umiejętności, jak mediacja i rozumienie różnic kulturowych. Stopień opanowania języka przez daną osobę może być różny w przypadku czterech kompetencji językowych (rozumienie ze słuchu, mówienie, czytanie i pisanie) i poszczególnych języków oraz zależny od społecznego i kulturowego kontekstu osobistego, otoczenia oraz potrzeb lub zainteresowań danej osoby.

Wiedza

Kompetencja porozumiewania się w obcych językach wymaga znajomości słownictwa i gramatyki funkcjonalnej oraz świadomości głównych typów interakcji słownej i rejestrów języka. Istotna jest również znajomość konwencji społecznych oraz aspektu kulturowego i zmienności języków.

Umiejętności

Na niezbędne umiejętności w zakresie komunikacji w językach obcych składa się zdolność rozumienia komunikatów słownych, inicjowania, podtrzymywania i kończenia rozmowy oraz czytania, rozumienia i pisanie tekstów, odpowiednio do potrzeb danej osoby. Osoby powinny także być w stanie właściwie korzystać z pomocy oraz uczyć się języków również w nieformalny sposób w ramach uczenia się przez całe życie.

Postawy

Pozytywna postawa obejmuje świadomość różnorodności kulturowej, a także zainteresowanie i ciekawość języków i komunikacji międzykulturowej.”

Specyfika kształcenia kompetencji na IV etapie edukacyjnym

Rozwój dziecka a rozwój kompetencji porozumiewania się w językach obcych²

Młodzież na IV etapie edukacyjnym przygotowuje się do podjęcia ról i realizowania zadań rozwojowych charakterystycznych dla osób dorosłych. Odbywa się to poprzez wykonywanie realnych zadań i pełnienie funkcji w różnych grupach i organizacjach. Nabywane w ten sposób doświadczenia pozwalają na odkrywanie i przyswajanie nowych kompetencji, wzbogacają obraz siebie, pozwalają na autoprezentację w grupie i zyskiwanie społecznego uznania. Człowiek na granicy dorosłości ma potrzebę swobody działania, współdecydowania oraz wyboru ścieżek dochodzenia do obranych celów. Poczucie kompetencji i sprawstwa będą podnosiły jego samoocenę i motywację do realizowania wyznaczonych celów. Młodzież na IV etapie edukacyjnym ma dość sprecyzowane zainteresowania, które chce rozwijać. Choć na tym etapie rozwoju rodzice wciąż pełnią ważną rolę socjalizacyjną, to coraz ważniejsza funkcja przypada ofercie społecznej dostępnej w otoczeniu, gdyż to ona wyznacza kontekst dorastania społecznego. Okres ten jest ważny dla kształtowania się tożsamości i odbywa się w wyniku: procesu eksplorowania poprzez eksperymentowanie oraz procesu przyjmowania zobowiązań w efekcie podjętej decyzji. Poszukiwaniom możliwości zaangażowania społecznego i emocjonalnego mogą jednak towarzyszyć obawy, wątpliwości lub niepokój. Takie negatywne emocje mogą hamować lub wręcz uniemożliwiać podejmowanie zobowiązań i działanie.

² Piotrowski, K., Wojciechowska, J. Ziółkowska, B. 2014. Rozwój nastolatka. Późna faza dorastania. (w) Brzezińska, A. I. (red.) Niezbędnik Dobrego nauczyciela. Tom 6. Instytut Badań Edukacyjnych. Warszawa. [online]. Dostępny w Internecie: <http://eduentuzjasci.pl/publikacje-ee-lista/214-niezbednik-dobrego-nauczyciela/seria-1-rozwoj-w-okresie-dziecinstwa-i-dorastania/1171-niezbednik-dobrego-nauczyciela-seria-1-rozwoj-w-okresie-dziecinstwa-i-dorastania.html> [dostęp 14.06.2016]

Uczniowie na IV etapie edukacyjnym mają też większą umiejętność refleksji i autorefleksji. W warstwie kognitywnej mają rozwiniętą zdolność myślenia formalnego, logicznego i abstrakcyjnego, potrafią analizować problemy patrząc na nie z wielu perspektyw oraz wyciągać wnioski. Wyższa jest także świadomość celu nauki, co implikuje wyższą motywację do uczenia się.

Kompetencje porozumiewanie się w językach obcych w zapisach podstawy programowej³

W kontekście kształtowania kompetencji językowych na IV etapie edukacyjnym kluczowe jest rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem obcym w mowie i w piśmie w celach komunikacyjnych. Zakłada się przy tym rozwijanie wszystkich sprawności: mówienia – interakcji słownej oraz produkcji językowej, słuchania, czytania oraz pisania, służących rozwijaniu kompetencji porozumiewania się w językach obcych.

Specyfikę kształcenia kompetencji porozumiewanie się w językach obcych na IV etapie edukacyjnym, określają zapisy podstawy programowej kształcenia ogólnego. Z dokumentu tego wynika, że ogólnym celem kształcenia w zakresie język obcy nowożytny w szkole ponadgimnazjalnej jest posługiwanie się w miarę rozwiniętym (IV.0) lub bogatym zasobem środków językowych (IV.I), rozumienie prostych, typowych (IV.0) lub skomplikowanych (IV.I) wypowiedzi ustnych i pisemnych, tworzenie prostych typowych (IV.0) lub płynnych, zrozumiałych, dłuższych (IV.I) wypowiedzi ustnych i pisemnych, formułowanie krótkich prostych i zrozumiałych (IV.0) lub tworzenie płynnych i zrozumiałych, dłuższych (IV.I) wypowiedzi ustnych i pisemnych, reagowanie w formie ustnej i pisemnej w różnorodnych, także złożonych sytuacjach oraz ustne lub pisemne reagowanie na wypowiedzi w typowych sytuacjach adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej (IV.0) lub w różnorodnych, bardziej złożonych sytuacjach (IV.I).

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977)

Podstawa programowa przewiduje rozwijanie kompetencji wpływających na wszechstronny rozwój ucznia. Obok kompetencji językowych podstawa programowa przewiduje rozwój wielu kompetencji „okołojęzykowych”, które warunkują efektywne porozumiewanie się w języku obcym, takich jak korzystanie ze źródeł informacji w języku obcym, dokonywanie samooceny, współpraca w grupie, stosowanie strategii komunikacyjnych, postawa otwartości i tolerancji oraz świadomość językowa.

Zasady wspierania dzieci w kształtowaniu kompetencji porozumiewanie się w językach obcych na IV etapie edukacyjnym⁴

Metody nauczania języków obcych dostosowane do uwarunkowań rozwojowych oraz potrzeb kognitywnych i emocjonalnych młodzieży na IV etapie edukacyjnym powinny umożliwiać zaspokojenie potrzeb kompetencji, autonomii i sprawczości, a więc stwarzać uczniom przestrzeń do współdecydowania o własnym procesie uczenia się i podejmowania za niego odpowiedzialności. Osoby autonomiczne cechuje swoboda myślenia, wnioskowania i podejmowania decyzji, aktywne podejście do zadań, samodzielność w organizowaniu własnej nauki, innowacyjność, umiejętność wyszukiwania odpowiednich materiałów pomocniczych, wysoka motywacja do nauki oraz umiejętność refleksji nad postępami w nauce. Aby zaspokajać te potrzeby stosowane metody nauczania powinny uwzględniać tematykę zachęcającą do dyskusji, wymiany poglądów, stwarzać przestrzeń do refleksji i autorefleksji, rozwijać świadomość językową oraz umożliwić podejmowanie aktywnych działań językowych odpowiadających zainteresowaniom i potrzebom młodzieży. Należy także stosować różne formy pracy rozwijające sprawności receptywne oraz produktywne wymagające od uczniów kreatywności, pomysłowości oraz spontaniczności oraz mające wymiar społeczny.

⁴ Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie. 2001. Centralny Ośrodek Rozwoju Nauczycieli. Warszawa.
Werbińska, D. 2011. Proces uczenia się uczniów w liceum. (w) Komorowska, H. (red.) Nauka języka obcego w perspektywie ucznia. Oficyna Wydawnicza Łośgraf. Warszawa. S. 160-176.

Zgodnie z zaleceniami podstawy programowej oraz na podstawie Europejskiego Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ) kształtowanie kompetencji uczniów powinno odbywać się poprzez:

- stosowanie interaktywnych form pracy w nauczaniu języków obcych na tym etapie;
- wykorzystywanie aktywizujących metod pracy (m.in. praca w parach, w grupach, praca metodą projektu, stacje zadaniowe, gry i zabawy językowe) oraz wykorzystywania języka obcego jako narzędzia komunikacji na lekcji;
- oddziaływanie polisensoryczne, czyli umożliwienie nauki poprzez wszystkie zmysły;
- integrowanie sprawności językowych pod kątem realizacji celów komunikacyjnych;
- nauczanie gotowych zwrotów oraz regularne wdrażanie i powtarzanie funkcji językowych w połączeniu z rozwijaniem kompetencji społecznych (prowadzenie negocjacji, wyrażanie opinii, preferencji i życzeń etc.);
- dostosowanie treści do zainteresowań i potrzeb uczniów, między innymi z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- budowanie pozytywnego nastawienia do nauki języka obcego i motywacji do uczenia się języka obcego w perspektywie przyszłego rozwoju zawodowego;
- tworzenie przestrzeni do współdecydowania o własnym procesie uczenia się i podejmowania za niego odpowiedzialności;
- rozwijanie swobody myślenia, wnioskowania i podejmowania decyzji;
- kształtowanie wiedzy i postaw ucznia dotyczących przynależności do różnych wspólnot oraz modelowanie zachowań w stosunku do przedstawicieli innych narodowości i ich języków.

Profil kompetencyjny ucznia⁵

- Profil kompetencyjny ucznia na IV etapie edukacyjnym określony został w podstawie programowej do nauczania języków obcych dla etapów edukacyjnych IV.0 oraz IV.1. Obejmuje on znajomość środków językowych, rozumienie oraz tworzenie wypowiedzi, reagowanie na wypowiedzi oraz jej przetwarzanie odpowiadające poziomom biegłości językowej Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego od poziomu A2+ do B1 (etap IV.0) oraz od poziomu B1 do B2 (etap IV.1), które wymagają od użytkowników języka (pewnej) samodzielności w posługiwaniu się językiem obcym.
- Osoba posługująca się językiem na poziomie A2+ do B1 rozumie znaczenie głównych wątków przekazu, które znajdują się w standardowych wypowiedziach dotyczących znanych i typowych spraw oraz potrafi tworzyć proste, spójne wypowiedzi ustne lub pisemne na tematy, które są jej znane bądź ją interesują.
- Osoba posługująca się językiem obcym na poziomie B1 do B2 rozumie znaczenie głównych wątków przekazu zawartego w złożonych tekstach na tematy konkretne i abstrakcyjne. Potrafi porozumiewać się płynnie i spontanicznie oraz formułować przejrzyste i szczegółowe wypowiedzi ustne lub pisemne, wyjaśniać swoje stanowisko oraz rozważać wady i zalety różnych rozwiązań.

⁵ Opracowane na podst. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977) oraz Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie. 2001. Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli. Warszawa.

Wiedza

- Posługuje się odpowiednim do poziomu zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych) umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów wskazanych w wymaganiach szczegółowych podstawy programowej Język Obcy Nowożytny;
- Posiada wiedzę o krajach obszaru poznawanego języka oraz o kraju ojczystym z uwzględnieniem kontekstu interkulturowego oraz tematyki integracji europejskiej, zna problemy pojawiające się na styku różnych kultur i społeczności;
- Zna i rozumie w pogłębiony sposób własną tożsamość wynikającą z dziedzictwa historii i kultury swojego narodu oraz z uczestnictwa w różnego rodzaju wspólnotach;
- Zna szeroki repertuar strategii uczenia się (interakcyjnych, kompensacyjnych, metajęzykowych),
- Posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami).

Umiejętności

- Potrafi posługiwać się zasobem środków językowych (fonetycznych, leksykalnych, gramatycznych) umożliwiającymi rozumienie i tworzenie wypowiedzi zgodnie z poziomami ESOKJ i wymaganiami szczegółowymi zawartymi w podstawie programowej języki obce do etapów kształcenia IV.0 oraz IV.1;
- Rozumie i przetwarza teksty słuchane i pisane zgodnie z poziomami ESOKJ oraz podstawą programową języki obce do etapów kształcenia IV.0 oraz IV.1;

- Tworzy wypowiedzi ustne i pisemne oraz podejmuje działania interakcyjne w języku obcym zgodnie z poziomami ESOKJ oraz podstawą programową języki obce do etapów kształcenia IV.0 oraz IV.1; Odbiera ze zrozumieniem złożone wypowiedzi, tworzy i przedstawia umiarkowanie złożone wypowiedzi w języku ojczystym, który jest bazą do budowania kompetencji posługiwania się językiem obcym
- Potrafi analizować, selekcjonować i łączyć umiarkowanie złożone informacje z różnych źródeł;
- Planuje własny proces uczenia się, dobierając przy tym odpowiednie strategie (interakcyjne, kompensacyjne, metajęzykowe) oraz wykorzystując odpowiednie zasoby, w tym technologie informacyjno-komunikacyjne;
- Monitoruje własny proces uczenia się wykorzystując różne narzędzia samooceny;
- Planuje własne uczenie się odpowiednio do swojego zaawansowania w realizowanym programie kształcenia z uwzględnieniem perspektyw własnego rozwoju,
- Dokonuje wyborów dotyczących dalszego uczenia się z uwzględnieniem perspektyw własnego rozwoju w obszarze kształtowanie kompetencji językowych
- Współdziała w grupie, np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych.

Postawy

- Wykazuje gotowość do podejmowania działań interakcyjnych w językach obcych;
- Dąży do wzmocnienia swojej autonomii i jest gotów do stopniowego przejmowania odpowiedzialności za swój proces uczenia się;

- Wykazuje ciekawość poznawczą i jest otwarty na inne kultury
- Jest gotów do kształtowania właściwej kultury komunikowania się w różnych kontekstach oraz do partnerskiego dialogu i współdziałania

Profil kompetencyjny nauczyciela

Wiedza

- rozumie na czym polega oraz w jakich działaniach i zachowaniach przejawia się kompetencja „Porozumiewanie się w językach obcych”;
- rozumie potrzebę kształtowania i wpływ kompetencji porozumiewania się w językach obcych na przyszłe sukcesy życiowe i zawodowe uczniów;
- zna wyzwania rozwojowe uczniów

Umiejętności

- stwarza uczniom możliwości kształtowania postawy Porozumiewanie się w językach obcych we wszystkich wymiarach tej kompetencji
- zna i stosuje metody i formy pracy służące kształtowaniu tej kompetencji zarówno podczas lekcji, jak i w innych sytuacjach edukacyjnych i wychowawczych, adekwatnie do wieku rozwojowego uczniów;
- stosuje strategie i metody nauczania, które prowadzą do kształtowania u uczniów kompetencji porozumiewania się w językach obcych;

- ustanawia i stosuje jasne zasady zachowania adekwatnie do wieku rozwojowego uczniów, umożliwiające tworzenie atmosfery zaufania, otwartości i wzajemnego szacunku oraz sam konsekwentnie ich przestrzega;
- potrafi wraz z uczniem poddać refleksji efektywność stosowanych strategii uczenia się i nauczania,
- wspiera uczniów w uczeniu się, jasno pokazując, w jakim kierunku zmierzają, a przy tym w sposób spójny odwołuje się do już nabytej przez nich wiedzy, umiejętności i postaw potrzebnych do dalszej pracy nad kompetencją;
- indywidualizuje proces dydaktyczny oraz wspiera rozwój postawy autonomicznej ucznia w procesie uczenia się języka obcego;
- współpracuje w zespole nauczycieli w realizacji wspólnych zadań i projektów, w tym projektów międzynarodowych oraz podejmuje inicjatywy i działania służące otwieraniu się na inne kultury i języki.
- tworzy sytuacje wychowawcze i edukacyjne wymagające od uczniów analizowania, selekcjonowania i łączenia umiarkowanie złożone informacje z różnych źródeł
- tworzy sytuacje umożliwiające uczniom budowanie tożsamości indywidualnej i grupowej oraz budowaniu postawy etnorelatywizmu.

Postawy

- dba o rozwój indywidualnych strategii uczenia się w procesie uczenia się języków obcych,
- uwzględnia w procesie edukacji uczniów ich potrzebę współdecydowania o przebiegu uczenia się i daje możliwość samodzielnego planowania własnego uczenia się

- potrafi pokazać uczniom atrakcyjność posiadania kształtowanej kompetencji i jej wysoką wartość w różnych aspektach życia i pracy;
- jest otwarty na nowe koncepcje w nauczaniu i gotowy do zmiany stosowanych metod pracy w wyniku zdiagnozowanych problemów;
- ustawicznie doskonali swój warsztat pracy oraz własne umiejętności posługiwania się nauczonym językiem;
- własną postawą modeluje przestrzeganie zasad właściwej kultury komunikowania się w różnych kontekstach, partnerskiego dialogu i współdziałania z uczniami

Adresaci szkoleń

Pracownicy placówek doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych, bibliotek pedagogicznych, doradcy metodyczni i trenerzy oświaty

Cel ogólny

Przygotowanie do procesowego wspomaganie szkół w obszarze kształtowania kompetencji kluczowej uczniów „Porozumiewanie się w językach obcych”

Cele szczegółowe szkolenia

Uczestnik:

- charakteryzuje kompetencje kluczowe, rozumie ich rolę i znaczenie w procesie uczenia się przez całe życie oraz przygotowania uczniów do życia społecznego i funkcjonowania na rynku pracy;
- rozumie potrzebę rozwoju kompetencji porozumiewania się w językach obcych i wpływ procesu uczenia się/nauczania na jej kształtowanie;
- zna metody i techniki uczenia się/nauczania, służące rozwijaniu kompetencji porozumiewania się w językach obcych i warunki służące ich realizacji na IV etapie edukacyjnym;
- zna założenia kompleksowego wspomaganie szkół i zadania instytucji systemu wspomaganie;
- prowadzi wspomaganie szkoły/przedszkola w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych, wykorzystując wiedzę na temat metod i technik uczenia się/nauczania;
- organizuje pracę zespołową nauczycieli w celu kształtowania kompetencji porozumiewania się uczniów;
- określa swój potencjał zawodowy oraz planuje dalszy rozwój w roli osoby prowadzącej wspomaganie szkół/przedszkoli.

Tematy modułów

- I. Wspomaganie pracy szkoły – wprowadzenie do szkolenia
- II. Rozwój kompetencji kluczowych w procesie edukacji
- III. Rozwój kompetencji porozumiewania się w językach obcych na IV etapie edukacyjnym
- IV. Proces uczenia się a rozwój kompetencji kluczowych

- V. Kompetencje ogólne istotne w rozwijaniu kompetencji porozumiewania się w językach obcych
- VI. Językowe kompetencje komunikacyjne istotne w kształtowaniu kompetencji porozumiewania się w językach obcych
- VII. Środowisko przyjazne kształtowaniu kompetencji porozumiewania się w językach obcych.
- VIII. Wspomaganie pracy szkoły w zakresie kształtowania kompetencji porozumiewania się.
- IX. Planowanie rozwoju zawodowego uczestników szkolenia w zakresie wspomaganie szkół

Forma realizacji

Szkolenie blended learning

Czas trwania zajęć

Część stacjonarna – ok. 70 godzin dydaktycznych, część e-learningowa – ok. 20 godzin

Liczebność grupy szkoleniowej

Okolo 20 osób

Treści szkolenia

Moduł I Wspomaganie pracy szkoły – wprowadzenie do szkolenia

Cele operacyjne

Uczestnik szkolenia:

- zna założenia kompleksowego wspomaganie szkół i zadania instytucji systemu oświaty, odpowiedzialne za wspieranie szkół;
- wskazuje główne zadania osób zaangażowanych w proces wspomaganie szkoły: specjaliści do spraw wspomaganie, ekspertów, dyrektora szkoły, nauczycieli;
- wie, na czym polega zadanie uczestników szkolenia związane z organizacją i prowadzeniem wspomaganie trzech szkół/przedszkoli w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów.

Szczegółowe treści

- założenia kompleksowego wspomaganie szkół/przedszkoli;
- etapy procesu wspomaganie szkół/przedszkoli: diagnoza pracy szkoły, planowanie i realizacja działań służących poprawie jakości pracy szkoły, ocena procesu i efektów wspomaganie;
- zasady działania sieci współpracy i samokształcenia;
- zadania placówek doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz bibliotek pedagogicznych w zakresie wspomaganie szkół/przedszkoli;
- wymagania państwa wobec szkół i placówek oświatowych jako kierunek doskonalenia pracy szkoły w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów;
- znaczenie ewaluacji pracy szkoły (zewnętrznej i wewnętrznej) w diagnozie pracy szkoły;
- zadania osób zaangażowanych w proces wspomaganie: specjaliści ds. wspomaganie; dyrektora szkoły, nauczycieli;

- charakterystyka zadania uczestników szkolenia, polegającego na wspomaganii dwóch szkół/przedszkoli w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów.

Zasoby edukacyjne

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 199).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 369).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 listopada 2009 w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (Dz. U. nr 200 poz. 1537 z póź. zm.) ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2014 r.poz. 191), ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2010 r. nr 80, poz. 526, z późn. zm.) oraz przepisy wykonawcze do wymienionych ustaw
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz.U. 2015 poz. 1270);
- Hajdukiewicz M, Wysocka J. (red.): Nauczyciel w szkole uczącej się. Informacje o nowym systemie wspomagania Warszawa 2015 Ośrodek Rozwoju Edukacji.
- Więcej informacji dotyczących wspomagania szkół: www.ore.edu.pl/wspomaganie-pracy-szkol-i-przedszkoli

Zalecane formy i metody pracy

metody podawcze – prezentacja, wykład, film

metody warsztatowe - World Café, JIGSAW, analiza studium przypadku

Moduł II. Rozwój kompetencji kluczowych w procesie edukacji

Cele operacyjne

Uczestnik szkolenia:

- rozumie pojęcie kompetencji;
- potrafi zdefiniować kompetencje kluczowe zgodnie z „Zaleceniami Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie”;
- rozumie znaczenie kompetencji kluczowych dla przygotowania dzieci i młodzieży do dorosłego życia i funkcjonowania na rynku pracy;
- potrafi analizować zapisy prawa oświatowego, które regulują kwestie związane z rozwijaniem kompetencji kluczowych uczniów;
- rozumie znaczenie ponadprzedmiotowego i interdyscyplinarnego charakteru kompetencji kluczowych;
- potrafi opisać rolę szkoły w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów.

Szczegółowe treści

- kompetencja rozumiana jako wiedza, umiejętności i postawy;
- kompetencje kluczowe w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego – definicje;
- społeczne i cywilizacyjne przyczyny ustanowienia kompetencji kluczowych istotnych w procesie uczenia się przez całe życie;
- kompetencje kluczowe a rozwój dziecka;
- wpływ kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży na ich sprawne funkcjonowanie w dorosłym życiu i na rynku pracy;
- kompetencje kluczowe w zapisach podstawy programowej oraz wymaganiach państwa wobec szkół i placówek;
- ponadprzedmiotowy charakter umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego;
- rola różnych podmiotów środowiska szkolnego w kształtowaniu kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży;
- zadania osoby wspomagającej szkołę w procesie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów.

Zasoby edukacyjne

- Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/962/WE z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Dz.U. L 394 z 30.12.2006).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 maja 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. 2014 poz. 803)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 czerwca 2016 r. zmieniające rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. 2014 poz. 803)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz.U. 2015 poz. 1214)
- Rozwijanie kompetencji kluczowych w szkołach w Europie. Wyzwania i możliwości tworzenia polityki edukacyjnej Raport Eurydice [on-line] Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej [dostęp 30.08.2016]
http://eacea.ec.europa.eu/Education/eurydice/documents/thematic_reports/145PL.pdf

Zalecane formy i metody pracy

Metody podawcze – wykład, prezentacja,

Metody warsztatowe – analiza dokumentów, dyskusja, quiz, JIGSAW

Moduł III. Rozwój kompetencji „porozumiewanie się w językach obcych” na IV etapie kształcenia

Cele operacyjne

Uczestnik szkolenia:

- opisuje poziom rozwoju kompetencji „porozumiewanie się w językach obcych” adekwatnie do wieku i rozwoju ucznia na IV etapie edukacyjnym;
- rozumie znaczenie rozwijania kompetencji „porozumiewanie się w językach obcych” w procesie edukacji szkolnej i w dorosłym życiu;
- na podstawie badań ogólnopolskich i podstawy programowej wskazuje kierunki kształtowania kompetencji uczniów „porozumiewanie się w językach obcych”.

Szczegółowe treści

- Istotne elementy definicji porozumiewania się w językach obcych⁶ kształtowane na IV etapie edukacyjnym (w odniesieniu do rozwoju człowieka w tym wieku):
 - ✓ sprawności porozumiewania się w języku ojczystym jako baza kompetencji porozumiewania się w językach obcych (rozumienie, wyrażanie, interpretowanie myśli, pojęć i faktów),
 - ✓ sprawność w zakresie posługiwania się językiem (słownictwo, gramatyka funkcjonalna, typy interakcji, konteksty posługiwania się językiem);
 - ✓ sprawność komunikacyjna i umiejętności mediacyjne,
 - ✓ konwencje społeczne i konteksty kulturowe;
 - ✓ nastawienie do nauki języka (podejście do procesu uczenia się, ciekawość języków i komunikacji międzykulturowej).

⁶ Na podstawie definicji kompetencji kluczowych zawartych w Zaleceniach Rady Europy oraz Polskiej Ramy Kwalifikacji

- Kompetencje ogólne i językowe kompetencje komunikacyjne wg Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego.
- Znaczenie kształtowania kompetencji porozumiewania się w językach obcych na IV etapie edukacyjnym dla dalszych losów ucznia
 - ✓ Na jakiej bazie budujemy? – kompetencje po zakończeniu gimnazjum;
 - ✓ Do czego zmierzamy? – z czym uczeń powinien zakończyć kształtowanie kompetencji porozumiewanie się w językach obcych po IV etapie edukacyjnym;
 - ✓ Jaka jest perspektywa? – znaczenie kompetencji porozumiewania się w językach obcych w dorosłym życiu i na rynku pracy;
- Kompetencja Porozumiewanie się w językach obcych w polskiej szkole w świetle badań edukacyjnych;
- Profil kompetencyjny ucznia i profil kompetencyjny nauczyciela IV etapie edukacyjnym, w kontekście zapisów podstawy programowej, jako kierunki wspomagania szkół
- Czynniki sprzyjające kształtowaniu kompetencji porozumiewania się w językach obcych, m.in.:
 - ✓ strategia nauczania, metod i form pracy, dobranych odpowiednio do etapu rozwojowego,
 - ✓ współpraca nauczycieli,
 - ✓ praca wychowawcza,
 - ✓ środki dydaktyczne, w tym narzędzia TIK, w procesie edukacji językowej.

Zasoby edukacyjne

- Badanie European Survey on Language Competences. [online] <http://eduentuzjasci.pl/zespoly/110-badanie/179-europejskie-badanie-kompetencji-jezykowych.html> [dostęp 17.06.2016]
- Badanie uczenia się i nauczania języków obcych w gimnazjum. [online] <http://eduentuzjasci.pl/zespoly/110-badanie/572-bunjo.html> [dostęp 18.06.2016]
- Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie. 2001. Wydawnictwa Centralnego Ośrodka Rozwoju Nauczycieli. Warszawa [online] <http://www.bc.ore.edu.pl/dlibra/docmetadata?id=272&from=publication> [dostęp 23.09.2016]
- Komorowska, H. 2005. Metodyka nauczania języków obcych. Fraszka Edukacyjna Sp. z o.o. Warszawa.
- Nauczanie wielojęzyczne. Języki Obce w Szkole 2015/02. Ośrodek Rozwoju Edukacji. Warszawa. [online] <http://jows.pl/wydania/201502> [dostęp 23.09.2016]
- Rozwijanie sprawności receptywnych. Języki Obce w Szkole 2016/01. Ośrodek Rozwoju Edukacji. Warszawa. [online] <http://jows.pl/wydania/201601> [dostęp 23.09.2016]
- Rozwijanie sprawności produktywnych. Języki Obce w Szkole 2016/02. Ośrodek Rozwoju Edukacji. Warszawa. [online] <http://jows.pl/wydania/201602> [dostęp 23.09.2016]
- Polska Rama Kwalifikacji, www.kwalifikacje.edu.pl/publikacje/992-polska-rama-kwaliikacji

Zalecane formy i metody pracy

Metody podawcze – prezentacja wyników badań IBE

Metody warsztatowe – analiza podstawy programowej, dyskusja, metoda Profil szkoły, opracowanie narzędzi diagnozujących

Moduł IV. Proces uczenia się a rozwój kompetencji kluczowych

Cele operacyjne

Uczestnik szkolenia:

- wie, jak przebiega proces uczenia się,
- określa czynniki wpływające na efektywność procesu uczenia się wynikające z najnowszej wiedzy i badań,
- rozumie znaczenie relacji między uczniem a nauczycielem w procesie uczenia się,
- wie jak organizować pracę szkoły, aby sprzyjała ona procesom uczenia się,
- dostrzega związek procesu uczenia się z kształtowaniem kompetencji kluczowych uczniów,
- dostrzega znaczenie wiedzy na temat uczenia się w procesowym wspomaganie szkół.

Szczegółowe treści

- Przebieg procesu uczenia się:
 - ✓ etapy procesu uczenia się – od nieświadomej niekompetencji do nieświadomej kompetencji,

- ✓ poziomy taksonomiczne wg. B. Blooma jako konieczna droga w procesie uczenia się.
- Czynniki wpływające na proces uczenia się:
 - podmiotowość ucznia w procesie uczenia się,
 - znajomość własnego stylu uczenia się (metapoznanie),
 - integrowanie wiedzy (nowej z dotychczas posiadaną, wiedzy z różnych dziedzin), hierarchiczne porządkowanie wiedzy,
 - praktyczne wykorzystywanie zdobywanej wiedzy i umiejętności w szkole i codziennym życiu,
 - wpływ motywacji i emocji na przebieg procesu uczenia się,
 - możliwości i ograniczenia ludzkich zdolności do przyswajania informacji.
- Środowiska edukacyjne sprzyjające uczeniu się:
 - ✓ relacje nauczyciel uczeń,
 - ✓ praca zespołowa,
 - ✓ metody pracy nauczyciela,
 - ✓ indywidualizacja nauczania,
 - ✓ organizacja przestrzeni szkolnej.
- Proces uczenia się drogą do kształtowania i rozwijania kompetencji kluczowych uczniów:
 - ✓ wiedza o przebiegu procesu uczeniu się jako podstawa do budowania skutecznej diagnozy pracy szkoły,

- ✓ monitorowanie procesu uczenia się jako istotny element wdrażania zmian służących kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów.

Zasoby edukacyjne

- Dumont H., Istanç D. Benavides F.: Istota uczenia się Warszawa: Wolters Kluwers, 2013
- Marzano R. J.: Sztuka i teoria skutecznego nauczania. Warszawa: Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2012
- Okoń W.: Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej. Warszawa 1998
- Hattie J.: Widoczne uczenie się dla nauczycieli. Warszawa: Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2015
- Ligęza A., Franczak J.: Jak analizuje się wyniki egzaminów zewnętrznych w polskich szkołach? Raport z wyników ewaluacji zewnętrznej [online]. System Ewaluacji Oświaty [dostęp: 14.09.2016] Dostępny w Internecie: www.npseo.pl/action/start/227
- Borek A., Domaradzka B.: Dobrze zorganizowana aktywność i bierność [online]. System Ewaluacji Oświaty [dostęp: 14.09.2016] Dostępny w Internecie www.npseo.pl/action/start/227
- Swat-Pawlicka M., Pawlicki O. Analiza niektórych danych w związku z wymaganiem Uczniowie są aktywni [online]. System Ewaluacji Oświaty [dostęp: 14.09.2016] Dostępny w Internecie: www.npseo.pl/action/start/227
- Tędziągolska M. W Jaki sposób szkoła mówi, że warto się uczyć? [online]. System Ewaluacji Oświaty [dostęp: 14.09.2016] Dostępny w Internecie: www.npseo.pl/action/start/227

Zalecane formy i metody pracy

Metody podawcze: prezentacja, wykład.

Metody warsztatowe: praca nad zagadnieniem etapów procesu uczenia się, 5Q.

V. Kompetencje ogólne istotne w rozwijaniu kompetencji porozumiewania się w językach obcych

Cele operacyjne

Uczestnik szkolenia:

- zna sposoby kształtowania u uczniów na IV etapie edukacyjnym wiedzy o świecie, społeczeństwie i kulturze obszaru poznawanego języka oraz budowania świadomości różnorodności kulturowej;
- wskazuje obszary pracy szkoły pozwalające kształtować u uczniów na IV etapie edukacyjnym zdolność do podejmowania efektywnych działań w różnych obszarach życia,
- zna sposoby i metody budowania konstruktywnych relacji uczniów z ludźmi, którzy są innej narodowości lub wyrosli w innej kulturze,
- rozumie uwarunkowania osobowościowe i wie w jaki sposób budować u uczniów na IV etapie edukacyjnym umiejętność radzenia sobie z trudnościami i motywację wewnętrzną,
- rozumie jaką umiejętność uczenia się, planowania i organizowania własnej nauki oraz poszukiwania źródeł informacji powinien posiadać uczeń na IV etapie edukacyjnym, by w sposób skuteczny uczyć się języków obcych,
- potrafi wspierać nauczycieli w obszarze budowania kompetencji ogólnych uczniów w kontekście rozwijania u uczniów kompetencji porozumiewania się w językach obcych.

Szczegółowe treści

- Wspieranie działań podejmowanych przez szkołę w zakresie kształtowania kompetencji międzykulturowej:
 - ✓ poszerzanie wiedzy o świecie, społeczeństwie i kulturze obszaru poznawanego języka oraz budowania świadomości różnorodności kulturowej,
 - ✓ rozwijanie umiejętności interpretowania i ustalania powiązań pomiędzy zjawiskami kulturowymi, w tym z wiedzą o własnej kulturze,
 - ✓ kształtowanie postaw otwartości i ciekawości wobec innych kultur,
 - ✓ motywowanie do dialogu z przedstawicielami innych kultur

Zadania realizowane poprzez realizację projektów międzykulturowych i międzyprzedmiotowych, międzynarodowe wymiany szkolne, organizowanie konkursów językowych i kulturoznawczych, współpracę z międzynarodowymi wolontariuszami, współpracę z instytucjami działającymi na rzecz edukacji językowej i międzykulturowej znajdujących się w otoczeniu szkoły, np. British Council, Goethe Institut, Alliance Française, American Corner, ambasadami, uczelniami wyższymi; udział lub współorganizowanie Dnia Języków Obcych; wycieczki, wystawy, poszerzanie zasobów szkoły o materiały autentyczne (czasopisma, filmy, plakaty, książki, przedmioty) związane z obszarem nauczanego języka.

- Wspieranie działań nauczycieli w rozwijaniu autonomii ucznia w procesie nabywania kompetencji porozumiewania się w języku obcym:
 - ✓ wdrażanie uczniów do planowania i organizowania;

własnej nauki oraz wprowadzania technik samodzielnej pracy nad językiem poprzez wykorzystanie Europejskiego Portfolio Językowego, zapoznanie z różnorodnymi strategiami uczenia się języków obcych (kognitywnymi, afektywnymi, społecznymi);

- ✓ poszukiwanie źródeł informacji o/w językach obcych poprzez korzystanie z obcojęzycznych stron językowych, zachęcanie uczniów do poszerzania wiedzy z wykorzystywania źródeł obcojęzycznych i prezentowania jej na forum klasy;
 - ✓ stosowanie metod i form nauczania stwarzających przestrzeń do współdecydowania i przyjmowania odpowiedzialności poprzez wspólne ustalanie celów nauki, rozwijanie swobody myślenia, wnioskowania i podejmowania decyzji; dostosowanie treści do zainteresowań i potrzeb uczniów.
- Wykorzystanie wiedzy dotyczącej kompetencji międzykulturowych i budowania autonomii nauczyciela w procesie wspomaganie szkoły.

Zasoby edukacyjne

- Brophy, J. 2007. Motywowanie uczniów do nauki. Wydawnictwo Naukowe PWN.Warszawa.
- Europejskie Portfolio Językowe dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i studentów. 2006. Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli. Warszawa. [online] <https://www.ore.edu.pl/jezyki-obce/4343-europejskie-portfolio-jezykowe-epj> [dostęp 26.09.2016]
- Karpińska-Musiał, B. 2015. Międzykulturowość w glottodydaktyce. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego. Gdańsk.

- Klimowicz, A. (red.) 2004. Edukacja międzykulturowa. Poradnik dla nauczyciela. Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli. Warszawa. [online] <http://www.bc.ore.edu.pl/dlibra/doccontent?id=710&from=FBC> [dostęp 1.10.2016]
- Nauczanie wielojęzyczne. Języki Obce w Szkole 2015/02. Ośrodek Rozwoju Edukacji. Warszawa. [online] <http://jows.pl/wydania/201502> [dostęp 23.09.2016].
- Pawlak, M. (red.) 2008. Autonomia w nauce języka obcego – co osiągnęliśmy i dokąd zmierzamy? Wydział Pedagogiczno-Artystyczny UAM. Poznań-Kalisz-Konin. [online] Repozytorium Uniwersytetu A. Mickiewicza [dostęp 6.06.2016].
- Scenariusze zajęć nt. wielokulturowości i praw cudzoziemców. Helsińska Fundacja Praw Człowieka. [online] http://www.hfhr.org.pl/wezkurs/e-podrecznik/index.php?option=com_content&view=article&id=294&Itemid=105 [dostęp 03.09.2016]
- Wilczyńska, W. 1999. Uczyć się czy być nauczonym? O autonomii w przyswajaniu języka obcego. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa.

Zalecane formy i metody pracy

Metody podawcze – prezentacja, wykład

Metody warsztatowe – analiza pola, gwiazda pytań, wirujące plakaty, diagram ryby

VI. Językowe kompetencje komunikacyjne istotne w kształtowaniu kompetencji „porozumiewanie się w językach obcych”

Cele operacyjne

Uczestnik szkolenia:

- Zna metody i techniki nauczania języka obcego, adekwatne dla IV etapu edukacji, które kształtują kompetencję porozumiewania się w językach obcych,
- Wspiera nauczycieli w zbieraniu informacji dotyczących skuteczności stosowanych przez nich strategii, form i metod pracy
- Rozumie znaczenie ekspozycji na język, efektywnej korekty błędów językowych oraz zwiększania czasu przeznaczonego na swobodne wypowiedzi uczniów dla podnoszenia jakości nauczania języków obcych,
- Potrafi wspierać nauczycieli w obszarze doskonalenia ich warsztatu pracy związanego z rozwijaniem u uczniów językowych kompetencji komunikacyjnych,
- Inicjuje współpracę nauczycieli w zakresie dzielenia się dobrymi praktykami i obserwacji koleżeńskiej.

Szczegółowe treści

- Prezentacja metod i technik efektywnych w kształtowaniu kompetencji porozumiewania się w językach obcych na IV etapie edukacyjnym:
 - ✓ uczenie się poprzez nauczanie (LdL),

- ✓ stacje zadaniowe,
 - ✓ projekty i mini-projekty językowe,
 - ✓ debata oksfordzka,
 - ✓ dyskusja,
 - ✓ techniki dramy,
 - ✓ symulacje.
- Motywująca rola nowoczesnych technologii i mediów, nowe typy interakcji językowych oraz wykorzystanie aplikacji edukacyjnych i narzędzi interaktywnych odpowiednich dla uczniów na IV etapie edukacyjnym, np.
- ✓ e-twinning do rozwijania kompetencji językowych i międzykulturowych,
 - ✓ Hot Potatoes do tworzenia quizów w celu rozwijania kompetencji leksykalnej i gramatycznej,
 - ✓ Google Docs do wspólnego tworzenia tekstów w parach i w grupach,
 - ✓ programy typu MS Movie Maker do edycji i tworzenia własnych materiałów audiowizualnych
 - ✓ podcasty do rozwijania sprawności rozumienia ze słuchu.
- Zbieranie informacji dotyczących kształtowania omawianej kompetencji podczas lekcji języka obcego:
- ✓ analiza planów pracy dydaktycznej pod kątem kształtowania kompetencji porozumiewania się w językach obcych,

- ✓ identyfikowanie wskaźników efektywnej lekcji (proporcje czasu mówienia nauczyciela vs. ucznia, praca w parach/w grupach vs. lekcja frontalna, zadania motywujące do aktywności, komunikacji i współpracy, formułowanie instrukcji i poleceń, wspieranie uczniów w realizacji zadań, udzielanie informacji zwrotnej),
 - ✓ tolerancja dla błędu językowego, strategie korekty błędów wpisane w dyskurs lekcyjny (konwersacyjny wymiar korekty błędów językowych, autokorekta, korekta koleżeńska);
 - ✓ sposoby zbierania informacji dotyczących wdrażania uczniów w planowanie procesu własnego uczenia się odpowiednio do stopnia zaawansowania na lekcjach języka obcego.
- Wykorzystanie wiedzy dotyczącej kształtowania językowych kompetencji komunikacyjnych w pracy osoby wspomagającej szkołę
 - Promowanie form i metod pracy zespołowej nauczycieli, takich jak np. tutoring, współprowadzenie lekcji, coaching, sieci współpracy i samokształcenia.
 - Wspieranie nauczycieli w planowaniu rozwoju zawodowego służącego doskonaleniu umiejętności kształtowania kompetencji porozumiewania się w językach obcych – wymiana doświadczeń w zakresie udziału w różnych formach doskonalenia (np. poszerzanie wiedzy na temat programów mobilności ponadnarodowych dla nauczycieli języków obcych, możliwościach uzyskania stypendiów stypendiach Goethe Institut, stażach, prezentacja działalności przykładowych stowarzyszeń nauczycielskich i promowaniu aktywności w stowarzyszeniach zrzeszających nauczycieli języków obcych, udział w szkoleniach organizowanych przez instytucje działające na rzecz podniesienia jakości kształcenia języków obcych.)

Zasoby edukacyjne

- Dryjska, M. 2015. Jak uczyć metodą stacji dydaktycznych? Charakterystyka metody i przykłady. Języki Obce w Szkole 2/2015. [online] <http://jows.pl/artykuly/jak-uczyc-metoda-stacji-dydaktycznych-charakterystyka-metody-i-przyklady> [dostęp 18.06.2016]
- Fronckiewicz, B., Kołodziejska, J. 2011. Obserwacja od A do Z. Praktyczne rozwiązania. Fraszka Edukacyjna Sp. z o.o. Warszawa. <https://www.youtube.com/watch?v=wyjJMjBodtQ> [dostęp: 31.08.2016]
- Janowska, I. 2011. Podejście zadaniowe do nauczania i uczenia się języków obcych. Na przykładzie języka polskiego jako obcego. Wydawnictwo Universitas. Kraków.
- Karpeta-Peć, B. 2008. Otwarty, aktywny, samodzielny... Alternatywne formy pracy. Przewodnik dla nauczycieli języków obcych. Fraszka Edukacyjna Sp. z o.o. Warszawa.
- Komorowska, H. 2005. Metodyka nauczania języków obcych. Fraszka Edukacyjna Sp. z o.o. Warszawa.
- Niemiec-Knaś, M. 2011. Metoda projektów w nauczaniu języków obcych. Oficyna Wydawnicza Impuls. Kraków.
- Orłowska, E. Uczenie się poprzez nauczanie – LdL Lernen durch Lehren Wskazówki do pracy metodą LdL [online] <http://www.ore.edu.pl/wrkj-materialy-do-pobrania/category/34-opis-metody-ldl> [dostęp: 16.06.2016]
- Petty, G. 2010. Nowoczesne nauczanie. Praktyczne wskazówki i techniki dla nauczycieli, wykładowców i szkoleniowców. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne Sp. z o.o. Sopot.

- Tokarz, D. Wykorzystanie narzędzi TIK na lekcjach języka angielskiego na przykładzie projektów e-twinning. Języki Obce w Szkole 4/2012.
- Żylińska, M. 2007. Postkomunikatywna dydaktyka języków obcych w dobie technologii informacyjnych. Teoria i praktyka. Fraszka Edukacyjna Sp. z o.o. Warszawa.
- Stowarzyszenia nauczycieli w Polsce:
- International Association of Teachers of English as a Foreign Language IATEFL Poland [online] <http://iatefl.org.pl/>
- Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli i Wykładowców Języka Rosyjskiego [online] <http://www.rusysty.pl>
- Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Niemieckiego [online] www.psnjn.org
- Polskie Towarzystwo Neofilologiczne [online] <http://www.poltowneo.org>
- Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Francuskiego w Polsce PROF. EUROPE [online] <http://www.profeurope.pl>

Zalecane formy i metody pracy

LdL, stacje zadaniowe, giełda pomysłów, wymiana doświadczeń

VII. Środowisko sprzyjające kształtowaniu kompetencji porozumiewania się w językach obcych

Cele operacyjne

Uczestnik szkolenia:

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- rozumie rolę środowiska szkolnego w motywowaniu uczniów do rozwijania kompetencji porozumiewania się w językach obcych,
- wie jak kształtować w szkole elementy klimatu społecznego, które wpływają na rozwijanie kompetencji porozumiewania się w językach obcych na IV etapie edukacyjnym,
- wskazuje możliwości aranżowania przestrzeni szkolnej w sposób sprzyjający rozwijaniu wskazanej kompetencji,
- wskazuje sposoby indywidualizacji nauczania oraz dostosowania wymagań do potrzeb i możliwości uczniów na IV etapie edukacyjnym,
- potrafi wspomagać szkołę w tworzeniu środowiska sprzyjającego rozwijaniu kompetencji porozumiewania się w językach obcych w szkole ponadgimnazjalnej.

Treści szczegółowe

- Tworzenie atmosfery sprzyjającej skutecznemu rozwijaniu Kompetencji porozumiewania się w językach obcych uczniów na IV etapie edukacyjnym, np.:
 - ✓ Kreowanie efektywnych sytuacji edukacyjnych i budowanie poczucia bezpieczeństwa uczniów;
 - ✓ Motywowanie uczniów do rozwijania własnej kompetencji komunikacyjnej poprzez udzielanie informacji zwrotnej i wspieranie uczniów w realizacji zadań;
 - ✓ Sposoby oceniania sprzyjające rozwijaniu kompetencji (m.in. strategie oceniania kształtującego);
 - ✓ Relacje uczeń-nauczyciel jako czynnik modelujące wzorce komunikacyjne, w tym znaczenie informacji zwrotnej.

- Dostosowanie wymagań wobec uczniów do ich potrzeb i możliwości edukacyjnych, w tym rozwijanie czterech sprawności językowych (rozumienie ze słuchu, mówienie, czytanie, pisanie) w zależności od społecznego i kulturowego kontekstu osobistego, otoczenia, potrzeb oraz zainteresowań uczniów.
- Organizacja przestrzeni szkolnej i wyposażenie szkoły jako czynnik wpływający na rozwój kompetencji porozumiewania się w językach obcych na IV etapie edukacyjnym:
 - ✓ Aranżacja przestrzeni w klasie, która wspiera językową aktywność uczniów (np. ustawienie stolików w sposób stymulujący dyskusję, pracę w parach lub w grupach) i ich aktywność poznawczą (materiały wizualne, mapy, wytwory pracy projektowej);
 - ✓ Wyposażenie biblioteki szkolnej w materiały autentyczne; stanowiące wytwory kultury danego obszaru językowego;
 - ✓ Wykorzystanie różnych środków dydaktycznych do rozwijania kompetencji porozumiewania się w językach obcych, np. tablicy interaktywnej, nagrań audio i wideo, materiałów dostępnych w Internecie (słowniki, podcasty, audycje) oraz programów telewizyjnych i radiowych w językach obcych.
- Rola osoby wspomagającej w tworzeniu środowiska sprzyjającego rozwijaniu kompetencji porozumiewania się w językach obcych w szkole podstawowej.

Zasoby edukacyjne

- Black, P., Harrison, Ch., Lee, C., Marshall, B., William, D., 2006. Jak oceniać aby uczyć. Biblioteka Akademii SUS.

- Costa D. i in. (2003), Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (tłum. W. Martyniuk), Warszawa: Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli.
- Harmin, M. 2015. Jak motywować uczniów do nauki. Centrum Edukacji Obywatelskiej. Warszawa.
- Hattie, J. 2015. Widoczne uczenie się dla nauczycieli. Jak maksymalizować siłę oddziaływania na uczenie się. Centrum Edukacji Obywatelskiej. Warszawa.
- Jaroszewska A. 2014. Budowanie przyjaznego środowiska wspierającego efektywną naukę języków obcych. Poradnik nie tylko dla nauczycieli, Ośrodek Rozwoju Edukacji. Warszawa.
- Komorowska H. 2002. Sprawdzanie umiejętności w nauce języka obcego. Kontrola – Ocena – Testowanie. Fraszka Edukacyjna. Warszawa.
- Ocenianie kompetencji językowych. Języki Obce w Szkole. 2015/03. Ośrodek Rozwoju Edukacji. Warszawa. [online] <http://jows.pl/wydania/201503/> [dostęp 27.09.2016]
- Sterna, D. 2016. Uczę się uczyć. Ocenianie kształtujące w praktyce. Centrum Edukacji Obywatelskiej. Warszawa.

Zalecane formy i metody pracy

Podające: prezentacja wybranych stron internetowych i narzędzi TIK do nauczania języków obcych

Warsztatowe: Metoda 5Q, kaskadowy model diagnozy (diagnoza pogłębiona), SWOT – analiza potencjału szkoły w kreowaniu środowiska przyjaznego uczeniu się języków obcych, wymiana doświadczeń, giełda pomysłów

Moduł VIII Wspomaganie pracy szkoły w rozwoju kompetencji porozumiewania się w językach obcych na IV etapie edukacyjnym

Cele operacyjne

Uczestnik szkolenia:

- projektuje lub dostosowuje narzędzia diagnostyczne użyteczne w badaniu potrzeb rozwojowych szkoły,
- zna lokalną politykę oświatową oraz potrzeby grup zainteresowanych rozwijaniem kompetencji Porozumiewanie się w językach obcych,
- analizuje informacje niezbędne do formułowania celów rozwojowych oraz definiuje potrzeby szkoły na podstawie zebranych informacji,
- tworzy warunki przyjazne uczeniu się we współpracy, buduje pozytywne relacje i motywację uczestników procesu wspomagania,
- planuje działania ewaluacyjne, definiuje wskaźniki efektywności, formułuje wnioski i rekomendacje dotyczące dalszych działań wspomagających.

Szczegółowe treści

- Diagnoza pracy szkoły w obszarze kompetencji porozumiewania się w językach obcych:
 - ✓ źródła informacji i danych o efektach pracy szkoły w aspekcie kompetencji porozumiewania się i możliwości ich wykorzystania w procesie wspomagania,

- ✓ wykorzystanie wyników badań ogólnopolskich w procesie diagnozy szkoły (nt. efektywności procesu nauczania języków obcych),
 - ✓ narzędzia diagnostyczne, np. kwestionariusze rozmów z uczniami, nauczycielami, rodzicami, schematy pracy grup fokusowych, kwestionariusze analizy raportów i dokumentacji szkolnej- tworzenie i dostosowanie,
 - ✓ Warsztat diagnostyczno-rozwojowy elementem procesu diagnozy w obszarze kompetencji komunikowania się w językach obcych przez uczniów
 - ✓ rola osoby wspomagającej na etapie diagnozy
- Planowanie działań szkoły na rzecz rozwijania kompetencji porozumiewania się w językach obcych,
- ✓ Wykorzystanie informacji płynących z diagnozy do wytyczania kierunków działań i konstruowania celów
 - ✓ Metody panowania doskonalenia nauczycieli, wdrożenia działań i ewaluacji
 - ✓ Formy doskonalenia nauczycieli służące rozwojowi kompetencji uczniów: porozumiewanie się w językach obcych
 - ✓ Odpowiedzialność nauczycieli różnych przedmiotów za realizację działań związanych z kształtowaniem kompetencji porozumiewania się w językach obcych
 - ✓ Rola osoby wspomagającej na etapie planowania zmian
- Wdrażanie zmian na etapie realizacji
- ✓ Rola specjalistów i ekspertów w realizacji zaplanowanych działań,
 - ✓ Praca zespołów nauczycielskich w procesie wdrażania zmian,

- ✓ przekładanie doświadczeń szkoleniowych nauczycieli na codzienną praktykę szkolną
- ✓ utrwalanie zmiany oraz nabytych umiejętności,
- ✓ monitorowanie wdrożenia - techniki uzyskiwania bieżącej informacji zwrotnej jako stały element działań wdrożeniowych
- ✓ Wsparcie szkoły przez osobę wspomagającą na etapie wdrażania zmian
- Realizacja działań wspomagających szkołę w rozwijaniu kompetencji porozumiewania się:
- Podsumowanie działań realizowanych w szkole
 - ✓ Metody i narzędzia podsumowywania i ewaluacji procesu wspomagania
 - ✓ wspólna ocena analiza wniosków i ocena efektów
- Sieci współpracy i samokształcenia jako forma pracy pomocna w procesie wspomagania szkoły:
 - ✓ rola sieci
 - ✓ metody pracy w sieci służące wspieraniu nauczycieli w kształtowaniu kompetencji porozumiewania się w językach obcych

Zasoby edukacyjne

- Jak wspomagać szkoły. Poradnik dla pracowników instytucji systemu wspomagania, pod red. Hajdukiewicz M., ORE Warszawa 2015.

- Kocurek M., Sołtysińska I., Świeży M., Wachna – Sosin I., Przewodnik metodyczny dla koordynatorów sieci współpracy i samokształcenia, ORE, Warszawa 2015.
- Bednarek K., Taraszkiewicz M., Mapa źródeł informacji do kompleksowej diagnozy potrzeb szkoły w zakresie doskonalenia nauczycieli, Warszawa 2010;
- Raport IBE Język angielski w szkole podstawowej – jakość i efekty nauczania. Wyniki podłużnego badania efektywności nauczania języka angielskiego (2011-2014).
- Raport z pilotażowej diagnozy potrzeb rozwojowych szkół, praca zbiorowa, Wszechnica Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2011;

Zalecane formy i metody pracy

- mapa źródeł informacji o szkole w kontekście kompetencji porozumiewania się (....)
- drzewko decyzyjne, analiza SWOT, rybi szkielet, procedura U,
- wyznaczanie celów metodą SMART,
- profil szkoły
- planowanie z przyszłości, gwiazda pytań, harmonogram Gantta,
- tworzenie narzędzi pomocnych w zainicjowaniu współpracy, m.in. scenariusza rozmowy z dyrektorem,
- cykl D. Kolba w uczeniu się osób dorosłych – opracowanie scenariusza spotkania z członkami rady pedagogicznej,

- opracowanie bazy pytań kluczowych do wykorzystania w rozmowie z dyrektorem, nauczycielami, uczniami, rodzicami,
- analiza własnej gotowości do podjęcia współpracy – bariery i wyzwania dla osoby wspomagającej – koło priorytetów

Moduł IX Planowanie rozwoju zawodowego uczestników szkolenia w zakresie wspomagania szkół

Cele operacyjne

Uczestnik szkolenia:

- wie, jakie kompetencje powinna mieć osoba odpowiedzialna za wspomaganie szkół,
- określa swoje mocne strony, które wykorzysta wspomagając szkoły,
- identyfikuje swoje deficyty, które utrudnią prowadzenie wspomagania szkół,
- wyznacza kierunek rozwoju zawodowego i przygotowuje plan działania.

Treści szczegółowe

- Kompetencje potrzebne do prowadzenia procesu wspomagania na czterech etapach:
 - ✓ pomoc w diagnozowaniu potrzeb szkoły;
 - ✓ ustalenie sposobów działania prowadzących do zaspokojenia potrzeb szkoły;
 - ✓ zaplanowanie form wspomagania i ich realizację;
 - ✓ ocenę przebiegu i efektów
- Analiza własnych zasobów i ograniczeń, które mają wpływ na realizację wspomagania:

- ✓ stosunek do wspomaganiania jako zadania (relacja ja-zadanie)
- ✓ stosunek do innych osób zaangażowanych w proces wspomaganiania (relacja ja-inni)
- ✓ postrzeganie siebie jako osoby wspomagającej (relacja ja-ja)
- Zasoby zewnętrzne jako wsparcie dla osoby prowadzącej proces wspomaganiania;
- Indywidualne cele rozwojowe oraz cele rozwojowe własnej instytucji.
- Plan rozwoju własnego w kontekście zadań stojących przed osobą prowadzącą wspomaganianie szkół/przedszkoli.

Zasoby edukacyjne

- Boydell T., Leary M., (2006). Identyfikacja potrzeb szkoleniowych. Kraków: Wolters Kluwer
- Profil kompetencyjny osoby odpowiedzialnej za wspomaganianie szkoły (str. 13-17) w: Hajdukiewicz M. (red) Jak wspomagać pracę szkoły? Poradnik dla pracowników instytucji systemu wspomaganiania. Zeszyt 1. Założenia nowego systemu doskonalenia nauczycieli [online] Ośrodek Rozwoju Edukacji Dostępny w Internecie [16.09.16]
<http://www.ore.edu.pl/component/phocadownload/category/136-poradnik-metodyczny?download=3318:jak-wspomagac-prace-szkoly-poradnik-dla-pracownikow-instytucji-systemu-wspomaganiania-zeszyt-1-zalozenia-nowego-systemu-doskonalenia-nauczycieli>
- Materiały szkoleniowe – Letnia Akademia SORE [online] Ośrodek Rozwoju Edukacji Dostępny w Internecie [16.09.16]
<http://doskonalieniewsieci.pl/Upload/Artykuly/SORE%20-%20Wsparcie/las.zip>

- Materiały szkoleniowe – Zimowa Akademia SORE [online] Ośrodek Rozwoju Edukacji Dostępny w Internecie [16.09.16]
<https://doskonaleniesieci.pl/Upload/Artykuly/zaspa/Zalaczniki.zip>

Zalecane formy i metody pracy

Metody warsztatowe - praca zespołowa, praca indywidualna (refleksja, autodiagnoza, planowanie), koło diagnostyczne, plan osobistego rozwoju

